

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6, 106 74 Αθήνα, Τηλ.: 210 72 33 221-2, 210 72 33 216, Fax: 210 72 33 217

Website: www.nchr.gr E-mail: info@nchr.gr

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΔΗΛΩΣΗ ΕΕΔΑ

Σχετικά με τα εργασιακά και κοινωνικοασφαλιστικά δικαιώματα
στην Ελλάδα

28 Απριλίου 2017

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) είναι το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας σε θέματα προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Έχει συσταθεί με το Ν 2667/1998 σύμφωνα με κανόνες των Ηνωμένων Εθνών, τις «Αρχές των Παρισίων». Σε αυτήν μετέχουν πρόσωπα οριζόμενα από τριάντα δύο φορείς (ανεξάρτητες Αρχές, πανεπιστημιακές σχολές νομικών και πολιτικών επιστημών, συνδικαλιστικές οργανώσεις, ΜΚΟ, πολιτικά κόμματα και υπουργεία).

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΔΗΛΩΣΗ ΕΕΔΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ*

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), με την ιδιότητα του εθνικού θεσμού Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του ανεξάρτητου συμβουλευτικού οργάνου της ελληνικής Πολιτείας σε θέματα προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ν. 2667/1998),

I. Σε συνέχεια των ομόφωνων αποφάσεων της Ολομέλειάς της

2. το 2010 για την ανάγκη διαρκούς σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά την άσκηση της στρατηγικής εξόδου της οικονομίας και της κοινωνίας από την κρίση του εξωτερικού χρέους,
3. το 2011 για την επιτακτική ανάγκη να αντιστραφεί η πορεία καταρράκωσης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων,
4. το 2013 για την ανάγκη συμβατότητας των μέτρων λιτότητας προς διεθνείς κανόνες προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου,
5. το 2015 για την επίδραση των συνεχιζόμενων μέτρων λιτότητας στα δικαιώματα του ανθρώπου,
καθώς και
6. της ανοικτής επιστολής το 2014 του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI) προς τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τη λήψη μέτρων εξάλειψης των σοβαρών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που επέφεραν τα μέτρα λιτότητας στην Ελλάδα.

II. Επισημαίνει εκ νέου

7. την υποχρέωση συμμόρφωσης στις αποφάσεις των ανωτάτων εθνικών δικαστηρίων, καθώς και στις αποφάσεις και συστάσεις εθνικών, Ευρωπαϊκών και διεθνών ελεγκτικών οργάνων, με τις οποίες έχει διαπιστωθεί για εργασιακά (ατομικά και συλλογικά) και κοινωνικοασφαλιστικά δικαιώματα η παραβίαση του ελληνικού Συντάγματος και δεσμευτικών για την Ελλάδα διεθνών κανόνων προστασίας των δικαιωμάτων αυτών και έχει επανειλημμένα ζητηθεί η αναθεώρηση των σχετικών περιοριστικών τους μέτρων, η οποία δεν έχει μέχρι στιγμής πραγματοποιηθεί,
8. ότι οι όροι χρηματοδότησης των διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, όπως του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου ή άλλων μηχανισμών, Ευρωπαϊκών ή διεθνών, οικονομικής ή χρηματοπιστωτικής στήριξης ενός Κράτους δεν μπορούν να παρακάμπτουν την υποχρέωση σεβασμού των κανόνων του διεθνούς και Ευρωπαϊκού δικαίου δικαιωμάτων του ανθρώπου, ιδιαίτερα όταν δεσμεύει εξίσου και Κράτη που μετέχουν στους μηχανισμούς αυτούς, όπως τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
9. ότι στο Ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου ως «καλές πρακτικές» για τη διαμόρφωση των εθνικών πολιτικών που συνδέονται ή έχουν αντίκτυπο στα δικαιώματα του ανθρώπου θεωρούνται μόνο αυτές που ανταποκρίνονται στην πράξη και όχι θεωρητικά στην υποχρέωση σεβασμού του εθνικού Συντάγματος και των Ευρωπαϊκών και διεθνών κανόνων που δεσμεύουν τη χώρα και προστατεύουν το σύνολο των δικαιωμάτων που σχετίζονται, εν προκειμένω, με την εργασία και την κοινωνική ασφάλιση,
10. ότι η εφαρμογή αποκλειστικά δημοσιονομικών λύσεων στην οικονομική και κοινωνική κρίση που έχει πλέον λάβει χαρακτηριστικά διαρκούς κατάστασης και κρίσης ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και το σωρευτικό τους αποτέλεσμα α) υπονομεύουν τη δυνατότητα της Πολιτείας να εγγυηθεί βασικά οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα εξαιτίας των περιοριστικών μέτρων και των δραστικών περικοπών στις κοινωνικές δαπάνες, οι οποίες έχουν οδηγήσει στην προσβολή πλέον του ίδιου του πυρήνα των δικαιωμάτων, β) οδηγούν σε κατάρρευση της εσωτερικής ζήτησης και της

* Υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ.

κοινωνικής λειτουργίας του Κράτους, καταδικάζοντας τη χώρα σε διαρκή οικονομική ύφεση, γ) αποδομούν το Κοινωνικό Κράτος και εντείνουν την υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου του λαού, με αποτέλεσμα να φτωχοποιείται ολοένα και μεγαλύτερη μερίδα του πληθυσμού, να εξαθλιώνονται οι ευπαθείς ομάδες, να διευρύνεται το κοινωνικό χάσμα και να διαρρηγνύεται ο κοινωνικός ιστός και δ) οδηγούν σε υποβάθμιση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τελικά σε μη πραγμάτωσή τους.

III. Υπενθυμίζει εκ νέου τις δεσμεύσεις και τις υποχρεώσεις των θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και όλων των Κρατών Μελών της από

11. τη Συνθήκη για την ΕΕ, η οποία καθιστά τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα θεμελιακές αξίες της ΕΕ, θέτει ως πρωταρχικό στόχο την προώθησή τους και θεσπίζει κοινωνικούς στόχους (κοινωνική ένταξη, κοινωνική προστασία και δικαιοσύνη, κοινωνική πρόοδος), οι οποίοι συνδέονται άρρηκτα με τους οικονομικούς στόχους της και είναι καθοριστικοί για την αποτελεσματικότητα αυτών των οικονομικών στόχων (άρθρα 2 και 3 παρ. 1 και 3 ΣυνθΕΕ). Άλλωστε, όπως υπογραμμίζει το Δικαστήριο της ΕΕ, η ΕΕ «δεν περιορίζεται σε μια οικονομική ένωση, αλλά πρέπει ταυτόχρονα να εξασφαλίζει, με κοινή δράση, την κοινωνική πρόοδο και να επιδιώκει τη διαρκή βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας των ευρωπαϊκών λαών, όπως τονίζεται στο Προοίμιο της Συνθήκης»¹,

12. τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, ο οποίος απηχεί τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των Κρατών Μελών και τους κανόνες των διεθνών συνθηκών ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έχουν επικυρώσει όλα τα Κράτη Μέλη, κατοχυρώνει αδιαίρετα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, με πρώτο το δικαίωμα στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, διακηρύσσει ότι η ΕΕ «τοποθετεί τον άνθρωπο στην καρδιά της δράσης της»² και δεσμεύει ρητά τόσο τα Κράτη Μέλη, όσο και τους θεσμούς της ΕΕ.

και διατυπώνει την ιδιαίτερη ανησυχία της καθώς

13. η εφαρμογή συνεχιζόμενων μέτρων λιτότητας αντιστρέφει την ιεράρχηση των αξιών και των στόχων της ΕΕ, δίνοντας προτεραιότητα στους δημοσιονομικούς στόχους σε βάρος των θεμελιωδών κοινωνικών αξιών και διαταράσσοντας τη δίκαιη ισορροπία οικονομικών και κοινωνικών στόχων κατά την εφαρμογή εθνικής πολιτικής ανάκαμψης από την κρίση χρέους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να διαβρώνονται τα θεσμικά θεμέλια της ΕΕ ως μιας ένωσης λαών, που στηρίζεται στο σεβασμό και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ισότητας και της αλληλεγγύης.

V. Καλεί εκ νέου σε ό,τι αφορά στα δικαιώματα που σχετίζονται με την εργασία και την κοινωνική ασφάλιση και ασφάλεια

14. στη μη λήψη περαιτέρω μέτρων λιτότητας και στην αναθεώρηση των υφισταμένων μέτρων που παραβιάζουν το εθνικό, Ευρωπαϊκό και διεθνές κανονιστικό πλαίσιο προστασίας της εργασίας, της συνδικαλιστικής ελευθερίας και της κοινωνικής ασφάλισης,

15. στη χωρίς καθυστέρηση υιοθέτηση ρυθμίσεων για την αποκατάσταση του συστήματος και των αρχών των συλλογικών διαπραγματεύσεων και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας του Ν. 1876/1990, όπως και την επαναφορά της ισχύος των διατάξεών του που βρίσκονται σε αναστολή, το σεβασμό της συνδικαλιστικής ελευθερίας, της συλλογικής αυτονομίας και των αρχών του κοινωνικού διαλόγου, την προστασία του μισθού και των θέσεων εργασίας, την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας, την αποτελεσματική διασφάλιση της κρατικής εγγύησης στη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης και ασφάλειας, την αποκατάσταση της απόλαυσης των δικαιωμάτων

¹ ΔΕΚ, Αποφάσεις της 10.2.2000, C-50/96, *Schröder*, Συλλ. 2000, I-774 και *Sievers*, C-270/97, Συλλ. 2000, I-933. Σημειώνεται ότι το χωρίο αυτό παραμένει στο Προοίμιο της ΣυνθΕΕ και της ΣυνθΛΕΕ μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας.

² Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Προοίμιο.

κοινωνικής ασφάλειας και ασφάλισης με βάση την κοινωνική δικαιοσύνη και την κοινωνική αλληλεγγύη, την απάλειψη των συστηματικών διακρίσεων εις βάρος των νέων στην απασχόληση (π.χ. στην αμοιβή), την αντιμετώπιση των δυσανάλογα δυσμενών επιπτώσεων της κρίσης και των μέτρων λιτότητας στις ευάλωτες ομάδες,

16. στη διαμόρφωση μόνιμου μηχανισμού αξιολόγησης και αποτίμησης των επιπτώσεων των μέτρων λιτότητας, όχι μόνο ως προς την απόλαυση, αλλά και ως προς την πρόσβαση στα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των προσώπων που διαβιούν στην Ελλάδα αλλά και γενικότερα στο έδαφος της ΕΕ (Human Rights Impact Assessment), δεδομένης της δέσμευσης για την προστασία της κοινωνικής προστασίας και ασφάλειας και της κοινωνικής συνοχής, τα οποία οι Ευρωπαϊκοί θεσμοί και τα Κράτη Μέλη της ΕΕ, χωριστά και από κοινού, έχουν υποχρέωση να εγγυώνται,

17. σε ειλικρινή και άμεση συστράτευση των θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και όλων των Κρατών Μελών προς διάσωση των αξιών που στηρίζουν το Ευρωπαϊκό κοινωνικό κεκτημένο και αποκατάσταση της ρυθμιστικής βαρύτητας των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη διαμόρφωση της οικονομικής πολιτικής.

Αθήνα, 28 Απριλίου 2017